

tuberculose en de parasieten, OPITZ de sepsis, KNAUER het trauma, HALBAN de liggingsafwijkingen en PANKOW de misvormingen. Daarna komen de organen afzonderlijk ter sprake. Vulva en vagina worden beschreven door VON JASCHKE, de uterus door OPITZ, tuba en ovarium door VON FRANQUÉ, het bekkenbindweefsel door JUNG en de urinewegen door GAUSS.

Of er behoefte bestaat aan dit handboek, daar het uitgebreide handboek van HALBAN en SEITZ in 8 lijvige deelen nauwelijks voltooid is en door STOECKEL een nieuwe uitgave van VEIT'S handboek der gynaecologie bewerkt wordt? De Duitsche professoren schrijven graag, veel en doorgaans goed, vooral in dit boek, waarin men de bekende Duitsche breedsprakigheid vergeefs zal zoeken. Bovendien is men thans weer in staat de werken door schitterende afbeeldingen te versieren; ook dit handboek munt uit door fraaie, leerrijke, vaak veelkleurige platen.

Ongetwijfeld zal dit werk veel lezers trekken en zijn weg wel vinden, zelfs ver buiten de Duitsche grenzen: reeds verschenen een Russische en een Spaansche vertaling van OPITZ' laatste pennevrucht. ¶

L. F. DRIESSEN.

LOTMAR F., *Die Stammganglien und die extrapyramidal-motorischen Syndrome*. Verlag SPRINGER, Berlin. Monographien a. d. Gesamtgebiete der Neur. u. Psych. No. 48. 1926, 169 bldz. Prijs 13.50 mark.

¶ Deze belangrijke en veel omvattende literatuurstudie ontstond uit een voordracht, welke LOTMAR voor de Zwitsersche neurologen vereeniging gehouden en tot dit samenvattend overzicht omgewerkt heeft. In den laatsten tijd zijn talrijke uitvoerige beschouwingen verschenen over het Parkinsonsyndroom, nu door de encephalitis lethargica epidemie het aantal lijdens hieraan zooveel grooter is geworden. Door SOUQUES in Frankrijk, RUNGE in Duitschland, WILSON in Engeland, MONAKOW in Zwitserland zijn uitvoerige beschouwingen aan de extrapyramidale stoornissen gewijd en onderzoekingen er over verricht, waaraan ook de in ons land onlangs verschenen monografie van RADEMAKER over den rooden kerninvloed op spiertonus en lichaamshouding aansluit.

Achtereenvolgens komen de pathologisch anatomische bevindingen ter sprake bij de verschillende vormen van chorea, zoowel bij den vorm van HUNTINGTON als bij den infectieusen, toxischen en symptomatischen waarbij striatumhaarden het meest op den voorgrond treden. Tot de extrapyramidale stoornissen behoort ook de myoclonie; FORSTER meent, dat een lichte beschadiging van het striatum door opheffing der remming van het pallidum de myoclonie zou doen ontstaan, terwijl volgens KLIENE het dentatum voor de myoclonie vaak van belang zou zijn. Athetose in allerlei verschijningen, torsionspasmus, torticollis, dwanguitingen, hyperkinesieën enz. leveren met de ziekte van WILSON de pseudosclerose en de genuïne en symptomatische paralysis agitans het zeer uitgebreid materiaal, dat tenminste een voorloopig inzicht kan geven in de afzonderlijke componenten van het hypokinetische rigide syndroom

dat de parese, den tremor, den rigor, de rigorvrije stijfheid en de akinesie omvat. De beteekenis van het extrapyramidale systeem voor de vegetatieve stoornissen wordt uitvoerig besproken en blijkt in verband met de epidemische encephalitis een belangrijk onderwerp, waarbij ook de samenhang van psychische stoornissen met de extrapyramidale afwijkingen ter sprake komt. Het aldus verkregen — 23 pagina's litteratuuropgave omvattende — materiaal wordt door LOTMAR nauwkeurig gecritiseerd en overzichtelijk gerangschikt. Hierop bouwt hij een pathofysiologie van de extrapyramidale bewegingsstoornissen op, die steunend op de bekende anatomische bevindingen en de klinische waarnemingen ons inzicht verheldert in de werking van het striopallidum en de kernen van de hersenbasis en de middenhersenen.

Het pallido-striatum met zijn rijkdom aan groote cellen van het motorische type is wel in hoofdzaak een motorisch reactieorgaan voor de thalamische prikkels, die 1°. of uit de peripherie stammen (proprio- en enteroceptieve) of 2°. autochtoon ontstaan door chemische of hormonale werking of door liquor- en bloedprikkels, waardoor de voedselopneming, de sexueele en de elementaire impulsiviteit geregeld worden, of 3°. welke prikkels tenslotte van de frontale of corticale hersenschors afkomstig zijn. De functie van het striopallidum zou dus eenerzijds een zelfstandige direct-reactieve zijn ten opzichte van humorale autochtone of van thalamische prikkels hetzij deze uit de peripherie stammen of in den thalamus zelf ontstaan als elementaire affecten. Daarnaast zou het pallido-striatum nog een rol spelen ten dienste van de door de cortex beheerschte hogere affect- en wilsuitingen. Terwijl het pallidum de thalamische impulsen meer zelfstandig, hoewel op primitieve wijze in motorische reacties omzet, zullen onder leiding van het gesuperponeerde striatum de impulsen tot een hooger coördinatietrap gebracht worden. De striopallidaire werking zal nu in de eerste plaats op de hypothalamische en middenhersenkernen gericht zijn n.l. op corpus LUYSI, N ruber, Substantia nigra, N interstitialis en kern van DARKEWITSCH, welke beide laatste ook uit de eindkernen der vestibularis nog impulsen ontvangen; zooals de corp. quadrigemina uit opticus en cochlearis-impulsen ontvangen en de roode kern met het dentatum en de voorhoofdschors in verband staat. Het is dus wel duidelijk, dat het striopallidum de functie vermag te wijzigen van de subthalamische en middenhersenkernen, wier impulsen zelf weer stammen uit vestibularis, cochlearis en opticus, en uit de sensomotorische of frontale cortex of die een proprioceptief of cerebellair karakter hebben.

Het zou mij te ver voeren de uiteenzetting der voornaamste theorieën hier te volgen zooals die door HUNT, KLEIST, VOGT, JACOB FOERSTER, WILSON, SPATZ zijn opgesteld; daarna geeft schrijver zijn eigen meening weer. Dit uitgebreide werk is als een goede en uitvoerige handleiding bij de studie der door de epidemische encephalitis sterk op den voorgrond tredende Parkinsonachtige verschijnselen zeer aan te bevelen.